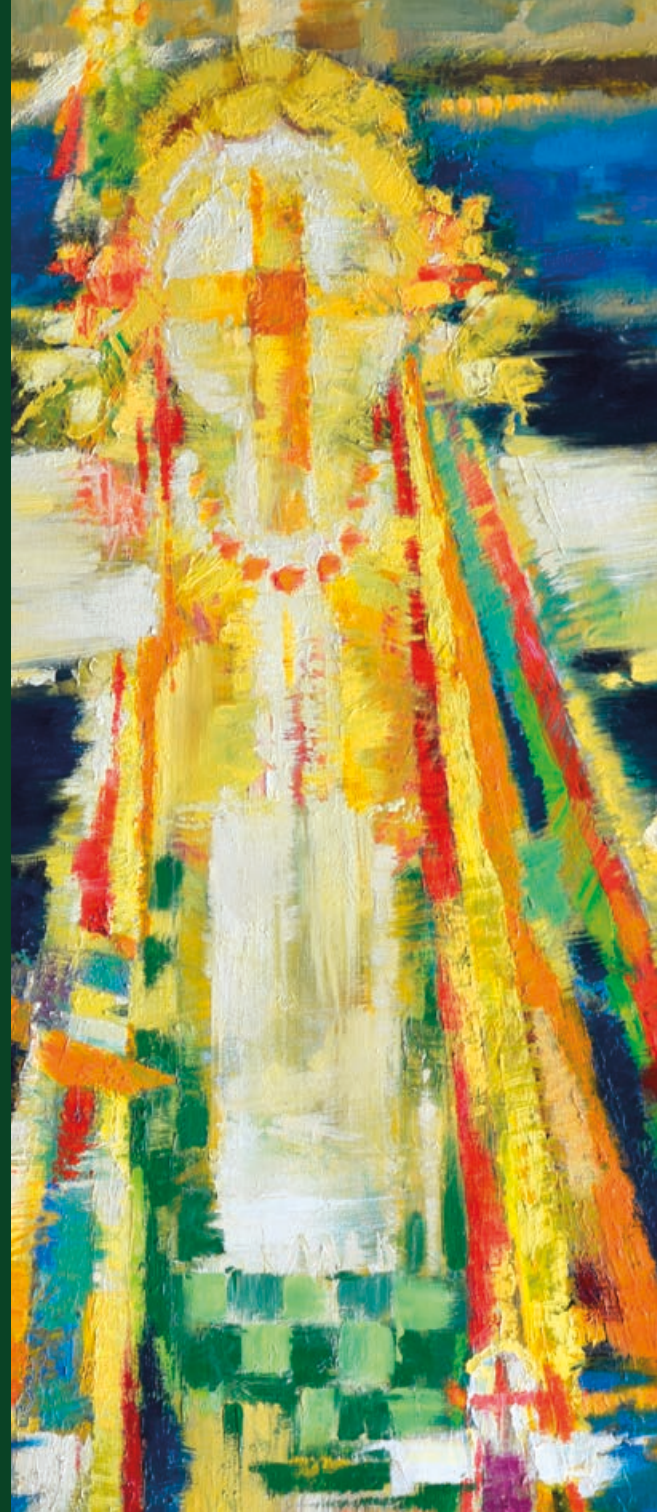

Клялась: «Останній раз пробачу хама»,
та повсякчас кололась об «рази»,
і кожен день – суцільна панорама,
де Образи, обраАзи, обраЗИ.

Я-ЗИЧНИЦЯ

Валентина
СТОРОЖУК

Валентина СТОРОЖУК

Я-ЗМІНИЦЯ

Вінниця
2015

УДК 821.161.2-7

ББК 84.4УКР6-7

С 48

Книга видана за сприяння
депутата Вінницької районної ради
Михайла Івановича ДЕМЧЕНКА

С 48 **Сторожук В.П.**

Я – ЗИЧНИЦЯ. Поезії. / Сторожук В.П. – Вінниця:
ТОВ "Нілан-ЛТД, 2015. – 80 с.

ISBN 978-966-924-139-9

До нової збірки Валентини Сторожук увійшли поезії про нелегку
долю України на всіх історичних етапах і призначення людини
у шаленому сучасному світі.

В оформленні використано авторські твори Володимира Овраха

УДК 821.161.2-7

ББК 84.4УКР6-7

ISBN 978-966-924-139-9

© Сторожук В.П., 2015

© Дідур Л. – дизайн, 2015

НИЗКА ПЕРША

2011 рік

З роками більше вірю в інкарнацію,
але частенько душу жаль бере:
застану ще в житті наступнім націю,
а чи, асимілюючись, умре?

Якщо не стане, то куди приходити
вкраїнським душам? У які краї?..
І досить їй уже складати оди ті,
де чорнобривці, верби й солов'ї.

На тілі в неї – чиряки і пластирі,
в сльозах, у поті й шмарках – вся пола...
А ще – сякі-такі державні пастирі?
Вона ж сама їм голос віддала!

Що, й продавались?! Як кому вже склалося...
І знов, на жаль, не запряглись разом
в ту осінь, коли сонце усміхалося
жовтогарячим диво-гарбузом...

Укотре лиш гарбуз дала Історія...
Гризня за булаву та кунтуші.
Вітчизна – це не тільки територія:
кордон іти повинен по душі.

Бо націю знекровлює стагнація
(стогнації також не позичать!),
і мовна добива дискримінація,
і на чолі – чорнобильська печать.

Не навчена ні Крутами, ні скрутами,
репресіями ввігнана у жах,
обсаджена не рутами, а спрутами,
у себе вдома – гірш, ніж в невістках.

Когось лякає тільки детонація.
Терплячість – ось він, наш найперший кат!
Регоче сатана: «А де та нація?!
Населення... Юрба... Електорат...»

Якщо у душах – чіпи й асигнації,
на єдність сподіватися дарма...

У нації нема реінкарнації.
Якби ж вона збагнула це сама!

Лютий

ІВАН-ЧАЙ

**Іван-чай утворює суцільні зарості
на вирубках і випалах.**

Хвороб десяток виліковує,
не любить він оранжерей.
У нього назви наукові є –
і хаменерій, і кіпрей.

Рожеві китиці здійсмає він
уздовж галявин і доріг,
розповіда легенди маєві,
біліє в липні, наче сніг.

Росте на вирубках і випалах,
що вдалині від веремій.
Чи нам замало горя випало,
народе мій?.. На-ро-де-мі-й!!!

Читаю знов печальні факти ці:
ясир, погроми і дими...
Чи є народ у всій Галактиці,
що стільки нищений, як ми?

На що ж нам завтра сподіватися?
Чого чекати? І звідкіль?
У демократію погратися?!
Тихенько утекти в екзиль?!

Іще по виборах походимо...
Та й розчаруємось украй...

Невже й по нас колись, народе мій, –
лиш іван-чай?.. Лиш – іван-чай...

Лютий

У СКЕЛЬНОМУ ХРАМІ

От би цей день втиснути
у модернову раму!
Хочу сама побути
в скельнім Бушанськім храмі.

Тут залишив малюнок
древній якийсь язичник.
(Арф непомітних струни
вітер напнув, опричник).

Дерево, півень, олень...
Вогко і прохолодно...
(Бути вкраїнцем, Доле,
завжди чомусь немодно).

І силует людини...
Жрець... А чому б не жриця?
(Ген нагорі шипшина
ягодами іскриться).

Тягнеться над полями
хмар попелястих вовна).
Може, я в цьому храмі
Жриця була Верховна?

Знала тоді, напевно,
будуть іще юдолі,
тож і молила ревно
Рідному краю волі.

Всюди – суцільні втрати...
(От би усі просили!..)

Боже, куди звертатись,
якщо і Ти – безсилий?

Лютий

Краю стражденний мій, добрий,
небо – в сузір'ях барвінків!
Згинемо й ми, аки обри?
Винищать нас, наче інків?

Ми й помагаєм завзято
тим, хто не любить нас крєвно, –
знищуєм, як саранча та,
Роду правічнєє Древо.

Люди, це ж треба уміти
так себе нищить без тямі!
(Тільки пісні наші вітер
буде співати ночами).

Щастя – в долярах і гривнях?
Купим усе, крім надії?
(І Пектораль наша дивна,
мабуть, без нас потемніє).

Наче баби по курганах,
будемо доки мовчати?
Чом мій народ безталанний
мусить назавжди зникати?

Хтось про нас, може, згадає
в віці якомусь далекім
так, як тепер ми – про майя,
про могікан чи ацтеків?

Не розвидняється обрій:
повені чи суховії...

Ми ж українці – не обри!
Предки за нас червоніють.

Боже, яви нам диво –
дай Україну днес!
Хочемо жить щасливо
тільки у ній – не десь.

Щоб в пошанівку – праця,
душі покинув страх:
досить поневіряться
вдома і по світах.

Щоб цінувались досвід,
розум, талант весь час.
Ми ж не жили ще досі,
як і усі – до нас!

Чим же ми завинили?
Доки цей хрест нести?
Наших батьків могили
заберемо в світі?

Кажете, лугуміни*
їстиму там дарма?
Але без України
світу мені нема!

Буде там бракувати
нищених цих красот.
Доки же бракувати
мусить увесь народ?

Мовчки йдемо по кладці,
вир унизу кипить.
Скільки ще можновладці
соки з нас будуть пити?

Питимуть довго, вміло
(в них же на це права!),
поки народ від тіла
їх не повідрива.

*Лугуміни – лакітки

Лютий

І лиш тепер позаздрю щиро скрипці я:
затихла й спить, а тут – у ніч дивись.
Вірші раптові – це душі транскрипція:
учора й завтра в них переплелись.

Тут радість на тривогу перемножена
і, мов дельфін, надія виграє.
Коли душа стривожена й стриножена,
то тіло їй катівнею стає.

В істерику, чи, може, в езотерику
упасти, щоб – не в прірву сторчача?
По хаті місяць бродить, як по скверику,
також, напевно, спокою шука.

Чом скаржиться? Таж люблять його лірики
й сновиди!

(Це, мабуть, одне і те ж...)

Жартує він: «Пиши вже панеґірики
тим, хто їх любить, то не пропадеш...»

Я Кінь, тому й тягла, але не гнулася
і не хотіла бути помелом.
До сонячних людей завжди тягнулася
і зігрівала їх своїм теплом.

Я навіть з тими не була підступною,
хто нападав, неначе лютий звір...

Навчуся... у якімсь житті наступному...
як світ не знищать люди до тих пір.

Квітень

Пацьорки в коси заплела верба
(аж всі куці здаються золотими),
питає: «Ти не тішишся хіба,
що зиму затягну пережили ми?»

І я, що переписую в блокнот
про невмирущість душ якісь цитати,
за серце ухопилася: «От-от,
яке це справді щастя – зранку встати!»

Враз стрепенулась від гірких думок,
немов крізь мене пропустив хто вольти...
Спинився крокус від весни за крок
і тихо просить: «Зацвісти дозвольте».

Дурнесенький, всміхається, немов
хтось буде розсипать йому похвали...

Щоб ждали ми сприятливих умов,
то, мабуть, не зацвівши, повсихали б!

Відчай ходить не сам:
мов зажерливий хан, гонить орди
смутків, болів, утрат
та ще інших своїх посіпак.
А душа не здається,
тримає зятято фіорди
доброти і любові...
Без них, люди, житоньки як?

Вслід за ними – відступництва,
брехонь огульних цунамі.
(Я не Цезар, аби запитати:
«І ти з ними, Бруте? І ти?..»)
Пригадала б дитинство,
і може, б поскаржилась мамі,
та ніхто ще не винайшов пошти
в ті, інші, світи.

Безголосі, не тіштеся
і не радійте, безкрилі:
заспіває пташина
в моїм зледенілім саду...
Досхочу наридаюсь
на татовій свіжій могилі,
і, щоб не збожеволіти,
знову у вірші піду.

Я згорю, наче фенікс,
аби розпочатись спочатку
і збагнути нарешті,
яке нетривке все земне...
Я депресію зранку
батьоро кладу на лопатки,
а під вечір вона мене
спритно й зухвало зімне.

Вже спілкуюсь з людьми,
хоч із деким не хтілось би нині:
брешуть надто майстерно,
та знаю, що в них на умі...
І на квітку малу,
що на чорній шовковій хустині,
опустилась бджола,
зголодніла за цвітом взимі.

Аби прогнать тривогу, стому,
хоч на годину в ліс ходім!
Там, у малинику густому,
побудував собі Хо дім.

Нехай я знов оторопію
і захмелію від меліс.
Найкраща в світі терапія –
червневий викупаний ліс.

Дуби, черешні, сосни вкупі.
От де роздолля є луні!
Цвіт бузини йому у купіль
грозо трусила цілу ніч.

Із кимось одуд в жмурки грає,
кричить: «Ду-ду, я вже іду».
Бідненький ліс, він ще не знає
про головну свою біду.

Зозуля обізвалась жвава,
либонь, зозулин льон бере...
Зітхає ліс: «Я вже поставив
дубів старезних у каре.

Поглянь, ожина поснувала
усе, немов колючий дріт.
А як появиться навала,
з кісток черешень зробим шріт.

І навіть крук, старий самітник,
згуртує птаство проти тих,
які зробити хочуть смітник
із володінь моїх святих».

Мої вчорашні друзі перелякані,
пройшла грозо – душа відтерпла сплукана
та ще й за вас до Бога помолилася.
Ніхто не винен... Знову помилилася...

Єдналась довго приятними узами,
(аж нині страшно вимовить!) з лакузами...
Ні з чим я перед вами не таїлася,
і вам та щирість вже, либонь, приїлася.

Ви також через раз були відвертенькі...
Я чула – продають під страхом смертоньки
чи щоб рідня жила в достатку, спокої...
Та врешті-решт – задля мети високої!

Тих зрозуміла б – ладна присягнутися...
А ви – щоб зайвий раз лише прогнутися?

Така печаль – не бажаю й ворогу...

Вже хоч би продали мене втридорога!

КАЙДАШЕВА ГРУША

*Діло з грушею скінчилось несподівано.
Груша всохла, і дві сім'ї помирились.
В садибах настала мирнота й тиша.*

І. Нечуй-Левицький. Кайдашева сім'я. 1878 р.

Якщо бридкі слова – така й душа
в людини, хоч гарненьке часом личко...
А груша, що росла у Кайдаша,
по всій Україні розкида гнилички.

Засохла? Не взяли її чорти!
Ще й порость молода зійшла рясненько.
Мерщій національність в паспорти
впишіть нам – «кайдашиха», «кайдашенко».

Бо як нема графи у паспортах,
вважайте, що нема вже України!
Бо ми давно (по селах і в містах) –
карпи й малашки, мотрі та лавріни.

Бо рідну мову маєм за чужу
і промайданували вже державу.
Не дві родини і не за межу –
партійні клани б'ються за булави.

Крок до безодні – це вже не виток.
Не допоможе популізм дешевий.

...І знов мільйонів тридцять п'ять квіток –
на невмирущій груші Кайдашевій.

Серпень

ПРОСТО...

Повна терпіння чаша.
Сльози не лиймо... Доста!
Звідки невдачі наші?
Все надзвичайно просто...

Просто ще жить не годні
без меншобратських риз ми.
Наші призвідці – модні,
жоден не мав харизми.

Горло Україні стисло
від eMBeeFu ласо.
І на верховні крісла
дивиться кожен ласо.

Просто дарма не буде
нас обіймать Європа.
Просто безбожжя всюди,
наче перед потопом.

Просто – було напружить
звивини ті, що з лоєм.
Просто для націй дужих
станемо перегноєм.

Просто чужим відколи
робимо реверанси.

...Просто вже більше Доля
не подарує шансу.

Серпень

Зламала буря яблуню-тирольку,
і стало так незатишно в саду.
Я хочу жити, а не грати рольку,
не танцювати під чиюсь дуду.

І тільки в Україні – не де-небудь,
бо чужина (хай з медом!) – чужина.
А ми тут, виявляється, не треба,
хоч нація неначе б корінна.

Якийсь відсоток – у постійнім драйві,
ще кілька – заробляють грубий гріш.
А решта – зайві... Як не гірко – зайві...
І з кожним Божим днем – усе зайвіш...

Не розбереш, де чорне, а де біле,
як б'ються передвиборні коші.
Хтось хоче, аби ми були дебіли
чи роботи без серця і душі.

Така бридота ллється з заекрання,
немов нас перед світом роздягли.

...Ой, хлопці, коней випрягли зарання!
Ой рано, хлопці, спатоньки лягли!

Серпень

РИМИ

Люблю добірні спілі рими.
Не тільки власні – в інших теж.
Бо рими – справжні пілігрими:
знайдеш – за світом тільки стеж.

Рятуюсь ними в лютий відчай,
але не граюсь жартома.
Жіноча рима й чоловіча.
На жаль, дитячої нема.

А часом втрапить дактилічна,
як рибка золота – у сак...
Вони – як снігурі у січні,
веселки обрус в небесах.

Пишу, коли немає стриму
думкам – розвесненим струмкам,
але дешевому екстриму
їх на поталу не віддам.

Не всидить рима за дверима,
у клітці з дзеркальцем – тим більш:
у неї – тяга незборима
до пущ і неозорих піль.

Натхнення мить неповторима,
за нею – піт і сіль безсонь.

Хтось під вікно прийшов... То рима
пуска метеликів з долонь.

Серпень

КРАСОЛЯ

Нині храмове свято – від ранку садибою стурцяюсь*.
Обіцяли негоду, а вийшло усе навпаки.
Не ховайся, красоле, за йменням заморським – настурція:
серед сотень суцвіть упізнаю твої ковпаки.

Я не знаю, звідкіль ти прийшла, з Аргентини чи з Турції,
не питаю, коли біля наших з'явилась хаток...
Хоч в заморських краях хтось хмеліє від цвіту настурції,
ти, красоле, ввійшла в пантеон українських квіток.

Був той предок поет, що тебе возвеличив красолею.
А без тебе садки уявить неможливо тепер!
Як тобі назавжди ця стражденна земля стала долею,
то дозволь наректи однією з квіткових сестер.

Налетіли джмелі – і город обіззався басолями,
бо під музику краще квітує зело молоде...
Не один вже вінок спалахнув огнями красолями,
і Купальської ночі у небі красоля зійде.

**Стурцятися – ходити без діла (діалектне).*

Серпень

Йти, забувши, слава богу, де, –
у дійсності, у спогаді чи мрії...
Хай тільки монотонно джміль гуде
і коров'як на сонечку чамріє.

Йти не крізь літо навіть – крізь літа,
поміж петрових батогів огрому,
де бабка неполохана зліта
з деревію, немов з аеродрому.

Підспівувати жайвору щокрок,
вітати полини і дев'ясили.
І дякувать від царства ящірок
отим, що поле це занапастили.

По анемічній стежечці кривій,
що серед будяків сивоголових,
туди спішить, де рідні всі живі,
а Смерть – всього лиш персонаж казковий.

Ледь не щонаочі крізь життя стерню
іти і йти – без втоми, без оглядки –
на полиски Купальського вогню,
мелодію Священної колядки.

Так само – крізь батист і шовк зими,
де віхоли – як над гречками бджоли,
і згадувати предків, що слізьми
(а то і кров'ю) оросили поле.

Йти у сні чи в грози навісні
туди, де у вінку з півоній хатка.

... І навіть перейшовши у пісні,
іти і йти у пам'яті нащадка.

Серпень

* * *

Мов заєць, попетляла стежка в яр,
котячих лапок обминувши плесце.
Ген ягоди червоні, мов кав'яр,
але ніхто не рве делікатес цей.

Мурахи доробляють трудодні
в гігантському своєму териконі.
Лишилось літа крапелька, на дні.
Чи не про це сюрчать зелені коні?..

Чалапає стернею чорногоуз,
метелик сів на квітку повитиці...
У світі є один-одненький вуз,
який вивчає мови звіра й птиці?

Та де там людям зрозуміть тварин,
коли вже одні інших – не спроможні!
(Ще сонце гріє із-за хмар-перин,
але чомусь на серці так тривожно).

В сімействі кожнім коїться розмир*,
немов то ворогуючі племена.
(Дерева втраплять вересню в ясир,
піднявши пурпуровії знамена).

Я ні стебельця знов не принесу,
гармонію та спокій не порушу.
Вбираю мовчки цю скупу красу,
аби взимі було чим гріти душу.

**Розмир – розрив мирних стосунків; війна.*

* * *

Якщо не бачив світляка ти,
води забув джерельний смак,
то не потрібно світ лякати:
він наполоханий і так.

Він затуляє міцно вуха,
аби не чути вулиць, стріт,
і ніякісінька шептуха
вже не зніме йому пристріт.

Він – реактивний, електронний,
мільярднусто промовля,
але такий ще безборонний –
у сповиточку немовля.

Цей світ – такий несамовитий:
вже у космічну рветься вись...

А що ми будемо робити,
як він втече від нас кудись?

Сядеш у поїзд, хай собі їде,
Може, у Прагу, може, у Відень.

Магда Чапінська

Я не до Відня чи Варшави –
спішу у рідну глухомань.
Хоч філіжаночкою кави
зігрію задубілу длань.

Розкласти б на пероні ватру!
Чи коньяку узять на гріш?..
Аншлаг не тільки у театрі,
в вокзальних касах він – частіш.

Летять експреси, ніби гончі,
до кас не меншають ряди.
Ну, хай мені потрібно конче...
А вам же, людоньки, куди?!

Чом утікаєте із хати,
від телевізора й тепла?..
Якби не цей мороз триклятий,
їй богу, пішки би ішла

вздовж шпал і рейок без угаву –
аби додому! – кілька діб.
Годую зголоднілу гаву,
їсть чорна г'ава білий хліб.

Знов завели вітрів ватаги
пісні побачень і прощань.
А може, є квитки до Праги,
якщо нема у глухомань?

Блищать бурулі, ніби стрази,
кричать надсадно горобці...
А може, у Париж відразу...
із «лесею» у гаманці?

«Леся» – купюра у 200 гривень.

Коли мені не допоможуть вірші,
то вже не допоможуть лікарі.

Дмитро Павличко

Коли спіткає неблаганний збій,
що вже не розірвать закляте коло, –
у вірші, як в запій або забій,
чи навіть в бій, піднявши забороло,
бо кожен вірш, передусім, – набій,
коли рішуче писаний, неволо.

Колядки птахів з чотирьох сторін –
й розвіялась тривога недолуга.
Таку знайдеш у місті просторінь,
аби посамувать годину-другу?
Поезія – це вам не просто ринь,
а переліг, що потребує плуга.

Подякую Тому, що угорі,
за всіх, у кого вчилась на стезі я.
Відчую, що нестерпний біль згорів:
Поезія – також анестезія.

...Давно уже не вірю в лікарів –
на себе, вірші й Бога вся надія.

БАЛАДА ПРО ПІСНЮ

Вона була, немов богиня, гарна,
із піснею родилась на вустах.
Казали люди: «Як озветься Ганна –
то янголи змовкають в небесах».
Співала жінка біля печі вранці,
в хліві – біля корови і свиней.
Виводчиця найперша у хор-ланці,
втішались молодіці: наш Орфей.
Вона ж собі не просто так співала!
Немов виймала душу з шкаралуці
й тендітними шовками огортала...
Які пісні прадавні та цілющі!

Дісталася їй доля невблаганна –
до рахманів забрала всю рідню.
Та чорну хустку знявши, знову Ганна
раділа сонцю і новому дню.
Зітхала: «Як мовчати – то трісну,
задушуть всі гризоти і жалі...
Коли минуся, обернусь у Пісню,
щоб залишитись в рідному селі».
І поки квітувала дивна парість
на дереві фольклорному ряснім,
немов вогню, боялась Ганни старість,
хвороби люті обминали дім.

Та надійшла епоха ураганна,
сплигло усе, мов кола по воді.
Там, де співала кароока Ганна,
сьогодні – караоке й ді-ві-ді.
І жінка дорікала всім зухвальцям:
«Ця пошесть, люди, гірша від зарази!»
Вони крутили біля скроні пальцем,
крізь зуби глухо цвікали – маразм.
А що вже недолугі ті «естради»,
що корчиться під них аж півсела!
Хрестилась Ганна: «Ой немає ради!..»
Зчорніла з горя, вмовкла і злягла.

В селі співачка відійшла остання,
пісень з собою взявши кількасот,
воно ж чужих горлає до світання,
бо гірша бездуховність за осот.
І тільки пташка чарівна крилата,
що невідомо звідкіля взялась,
літала цілий тиждень з хати в хату,
і їй повсюди говорили – зась.
«То Ганнина душа, – баби шептали, –
відходити не хоче за поріг.
Її пісні до серця промовляли,
а ті, які тепер, – лише для ніг».

Розв'язала Осінь клунка,
роздавала, мов чаклунка,
всім деревам вранці-рано
від Версаче кардигани.

– Чом вам, ясені-братове,
не до шмиги ці обнови?
Кунтуші потрібні конче?
Їх не шиють... Натє пончо!

Де узяти свитки й гуні,
щоб не розпустили нюні?
Сардаки вам і чемліти*?
Ген кругом космополіти!..

Та й поїхала буланам,
бо у неї також плани.
Розсівала на всі боки
втому, смуток і неспокій.

Вже городи в ризах темних,
і тумани хризантемні
розбрелись, немов ягнята,
буду їх у двір я гнати.

Не розносять садом вістки
ні шпаки, ні горихвістки,
тільки яблука на вітах
будуть довго снігуріти...

**Чемліт – чемерка, чумарка (діалектне).*

Грудень

ЯЗИЧНИЦЯ

Мене батьки у церкві охрестили,
в чужім селі, бо в нашім не було...
Як допече, прошу у Бога сили
або кладу три пальці на чоло.

Та не усі церковні постулати
моя душа язичницька сприйма.
В геєні буду огненній палати?
В смолі кипіть?!

Лякаєте дарма!

Сповідую Природи верховенство,
проти якої люди – мураші,
бо сестрами й братами ще з маленьства
рослин і звірів нарекла в душі.

Язичниця!

Нехай звучить як вирок,
коли до райських підйду воріт...
Я – зичниця:

любові зичу й миру
тим, хто добрішим робить білий світ.

Я, кажуть, ніжна, щира й загадкова,
та дряпатиму нігтями усіх,
хто плюндрувати буде Віру й Мову,
святі Звичаї пращурів моїх.

НИЗКА ДРУГА

2013 рік

І хто ми ТУТ? Всього лиш пасажери...
Людина – Бог?!
 Розвінчуймо цей міт.
А звідси... хтось – у рай...
 а хтось – у Вирій
чи у якийсь іще незнаний світ...

Любім життя, а не себе у ньому,
бо себелюбець – у душі гниляк.
Любов плекаймо: без її огрому
давно би Всесвіт знідів і заляк!

Душа в любові, наче місяць вповні,
в пустелі бездуховній острівці.
Лише остерігаймо безлюбних,
бо дивоцвіт потопчуть нанівець.

Уміймо за сльотою бачить весни,
цінуючи кожнісіньку добу...

Аж поки в Канцелярії Небесній
відмітку не поставлять нам – «прибув».

Січень

ПЕРШИЙ СНІГ

Цієї ночі випала зима,
сховавши грудня мокрі чорні ризи.
Мов злодійка, ввірвалась крадькома:
їй докори, напевне, душу гризли.

Бо ж місяць календарний провела
в якихось галактичних оболонях.
А тут за ніч покрила все дотла
і пригорнулась до земного лона.

І ті, хто ще учора нарікав,
і ті, що виглядали терпеливо,
молитись ладні на її рукав,
який порозсипав небесне мливо.

Отак в долоні плеснула: «Раз-два!» –
й відразу кожній вільсі по хустинці...
Чекаємо Святвечора й Різдва,
колядникам готуючи гостинці.

І річка – під покривом зі слюди,
і верби – у сріблястій шкаралузі.

...Й на першому снігу – ката сліди,
що мишачу нору шукав у лузі.

Січень

МЕДУНКА

Коли дорога дремене
у гай – ведунка?
Там ще з дитинства жде мене
мала медунка.
А я нагадую про те,
коли вже – хвища.
А мо', вона також росте
й за мене вища?

Нехай було би стільки сліз,
цілющих вражень!
Та не випишує в той ліс
ніхто відряджень.
Хоч він із пам'яті гірчить,
неначе рутка,
але ніяка не домчить
туди маршрутка.

Чом інші не таять ліси
медових квітів?
Чи то змістились полюси,
часи, орбіти?
Чи то, ображені колись
моїм зневір'ям,
у небі синьому зійшли,
рясним сузір'ям.

Пишу е-мейли всім світам,
лиш (пробі, гаю!)
де зупинитись треба, там
знов пробігаю.
Чому ця доля навісна
ще й вередунка?..
А так хотілось, що вона –
як та медунка.

Травень

*... пропливла моя мати у тому човні
та й втонула у землю, втонула навіки.*

Ліна Костенко

Пізнала на світі немало стежин, та
найважча тепер і найдовша для мене
ота, що між вишні, ялини і клени,
барвінки, – на цвинтар.

Заплутався вітер у дичках розлогих
і жодною гілочкою не шелесне.
Проходжу її кожен раз, ніби хресну,
до мами дорогу.

Вона, розігнавшись бадьоро від брами,
плететься у травах шовкових спроквола.
Не буде вже іншої в мене ніколи
дороги до мами.

Сюди ще не раз у печалі й тривозі
їтиму на сповідь чи щирю розмову.

Аж поки сама у човенці сосновім –
по цій же дорозі.

Зі старого записника

Час не ріка – не нарікаймо
(ріку ще можна загатить)
і не кривімось, як від лайму...
Він мчить – у вухах гуготить.

За ним летіла – аж свідомість
втрачала і сказала: «Цур»,
на черепахи крок натомість
галоп змінила та алюр.

От і чекаю – за порядність
Господь дасть бонуси колись...
Геть метушню та безпорадність:
борись,
люби,
радій,
молись!

О Часе, льотчику, опришку,
ми всі для тебе – монпансьє...

Та, поки не забили кришку,
надія – хоч найменша – є.

Травень

МОВА

Анатолію Подолинному

Мово українська, Мамо,
щедра і незбагненна,
Пісне понад піснями,
ружо восьмираменна!

Мово з святої ликом,
древня і невмируща!
Доти народ великий,
поки у мові суцый.

Мого життя окрасо,
квітку на чистім плесі,
мово Франка й Тараса,
Сковороди і Лесі.

Хай не цвіте круг хати
чортополох чужинський.
Як тебе шанувати,
вчив мене Коцюбинський.

Мово, співуча пташко,
дивна моя перлино!
Кажуть, що нині – важко...
Легко було коли нам?!

Щоб не пообмерзали
в тебе добірні гронця,
вже сівачів замало –
треба ще оборонців.

В пору асиміляцій
робить доба нам виклик.
Скільки у світі націй
тих, що безслідно зникли!

Серце неохололе
стука шалено в грудях:
биймо тепер на сполох –
завтра вже пізно буде!

Зі старого записника

КОЗАК МАМАЙ

Іванові Горобчуку

Весна уповні, за дверима – май,
земля така гріховно-молода вся.
Але заграва знов, а ти Мамай:
взяв люльку, шаблю, на коня – й подався.

Баклагу прихопив і поставець,
і кобзу, щоб з піснями – на чужинців.
Говорять, що аскет ти і чернець,
і погляд не спинив на жодній жінці.

Тож ні котра на шлях не провела,
не заридала, взявши за стремена.
І тільки тихо шепче ковила
твоє татарсько-половецьке ймення.

То звідкіля взялося, що бабій,
пройдисвіт, ловелас і гультіпака?
А завтра где тебе похід (ба! бій),
і, може, спалахнеш на той рік маком.

Ти уцілій і чарочку здеймай,
розказуй анекдоти всім на втіху.
І хоч козак Мамай, але вже май
оту одну-єдину – Мамаїху.

Нехай в синах – малих мамайчуках –
повік твоя відвага не зів'яне.
Не тільки на іконах і лубках,
на вуликах і скринях дерев'яних.

Філософ, характерник, чарівник
(кістляву й ту десятки раз обводив),
але передусім ти – захисник
стражденного українського народу.

Розумні всі, а світ – немов здурів.
За ким іти, ніяк не розбереш тут...
Коли ж в котромусь із поводитрів
мамайський гордий дух озветься врешті?

Зі старого записника

ГЛУПА НІЧ

Кава, мов ніч, густа,
ніч же – гірка, мов кава.
Шепчуть мої вуста:
«Згинь, відійди, лукавий!»

Серце, немов чуже, –
вирватись хоче, гупа.
Ноче, я знаю вже,
що означає – глупа.

«Телик» набрид: попса,
гола, бездушна, вбога...
Кликну до хати пса,
ляже біля порогу.

Кольору ночі – масть,
тільки біліють ноги.
Песику, окрім нас,
в світі оцім – нікого?

Ні комара не чуть,
ані зітхання вітру.
Це наступив, мабуть,
морок чи кінець світу?

І соловей малий
піснею захлинувся.
Песику, ти завий,
Всесвіт щоб аж здригнувся.

Мо', на якійсь з планет,
теж хтось не може спати:
вимкнули Інтернет
бідному за несплату.

В нього – також ікси,
де не поглянь, – тумани.

...Бога хвалити, пси –
не кавомани.

Травень

...у Китай-городок
та й на ярмарок.
Та й куплю корабель...

А жона сидить, як свіча горить,
а дитя плаче, як ворон криче.

З народної пісні

В дитинстві, пісню лиш почую,
заплющую повіки та й,
в куток забившись, фантазую,
який він, дивний той Китай.

Було, уява без утоми
на кораблі крізь час несе:
«Невже на ярмаркові тому
купити можна геть усе?»

Хто нині пісню пам'ятає,
де – про дитя і про жону?..
Ми – вже провінція Китаю?
Хоч ріжте, але не збагну!

Куди не тнешся – «мейд ін Чіна» –
один ширвжиток, сурогат.
Чи неспроможна Україна
і виробляти, й торгувать?

Камінням в бідну кожен кине,
а в Неї – тільки сліз ручай,
бо вишиває й сорочки нам,
і рушники уже Китай.

А світ жартує ділом грішним:
«Як українців Бог ліпив,
то, може, руки їм поспішно
не там, де іншим, причепив?»

Сидить Україна безталанна
в кутку глухому ще й в багні,
і, наче свічка з воску, тане,
і діти квілять в чужині.

Травень

...И жизнь, и слёзы, и любовь.

Олександр Пушкін

Він був колись, куток співучий
(не вулиця – о ні! – куток)?
А хто мені тепер озвучить
його пісень щемких садок?

Хтось мартирологи складає
пісень, коли в ціні – бабло?
Себе заслужено картаю:
«Якби знаття... Якби ж було!..»

Їх не вписали у скрижалі
ані горіхи, ані без.
То України менше стало,
коли куток могутній щез.

Село усеньке йде до ями:
їдять пухлини і прищі..
Над молодими кленчуками
веснянки завели хрущі.

Живуть у цій кленовій пущі,
неначе реєстровий полк,
і покоління вчать грядущі
любити свій хрущиний folk.

...Така важка оскома зрання,
немов сьорбала довго щі.

Завмерли тут життя й кохання –
лиш смуток, сльози і хрущі.

Травень

ПРОВОДИ

Це гірке і сумне видовище:
мре село – вироста кладовище
та барвінками все засновує
(вчора мрець був, сьогодні знову є!),
у віконця зухвало дивиться,
не зупиниться і не скривиться.

Вже цілісінкими родинами –
під бузками та під калинами.
Скоро й решта отам пропишеться –
тільки назва з села залишиться,
бо десятків п'ять переставилось
й ні однісінке не прибавилось.

Де їм взятися? Диво дивнее!
Та ж село це неперспективнее
на узбіччі давно лишилося.
Чом же серце моє забилося,
мов під гору несла відро води?
І святково, і гірко... Проводи!

Із вінками, пасками, винами
їде молодь із міст машинами,
ген гуртами ідуть з низин старі,
щоб зійтись на сільському цвинтарі,
над могилами щоб наплакатись
і на рік вперед набалакатись;

щоб збагнуть – недаремно сказано:
«Пуповина отут зав'язана»,
що рідня (вже і я старішаю!)
стала рідшою і ріднішою,
що, коли й путь земний закінчиться,
все одно щось із нас закілчиться.

Зі старого записника

Як ті ішли з набоями,
ховались ці під люками,
а стали, бач, героями
ці, що були підлюками.

Бо поки ті сварилися,
мудріші з них которії,
то ці отаборилися
на взятій території.

Тепер даремно скиглити,
на Бога й Долю гримати.
Бо головне ж – не виграти,
а перемогу втримати!

Бо завжди цінувалися
не вишколені шанцями,
а ті, яким вдавалося
зрости пристосуванцями.

Покрили обрїй хмароньки...
Та це не має значення:
за полководців чвароньки
свободою заплачено.

Прокляті міжусобиці!
Вони страшніш від атома...

А хто ж у ворохобиці*
та й за державу дбатиме?!

**Ворохобиця – авторський новотвір від ворохобитися
(бунтуватися).*

Горобчику, стиш пісню на півтону
й ти, гребенястий розбишако, цить,
бо завелися циркулярка й коник-
стрибунчик: хто кого пересюрчить?

А я, арбітр, слідкую, хоч і парко,
вслухаюся з густого моріжка,
чи дядько першим вимкне циркулярку,
чи одуд музиканта наляка.

Гукнула я зозуленьці-ворожці:
– Як тільки-но скінчиться це парі,
прокуй ім'я щасливця-переможця,
аби почули всі... Ти ж угорі...

– Як вийде коник, крикну саду й лугу, –
гойдалася зозуля в гамаку. –
Як ні, то вибач, бо імення друге
не вимовлю, хоч є у ньому «ку»...

Вдихаю моркви заячої трунок
і думаю собі: «Якщо вона,
злякається і проголосить «ку-ник»,
чи не образить часом стрибунка?»

Травень

ОДВІЧНЕ

*...Бо ми такі малі ще,
А за тинами стільки собачні.*

Наталка Поклад

1
Не малі – не набрались розуму...
Щоб оце на маснім чорноземі,
що його – замість смальцю мазати,
вище вух у борги залазити?!

Ми дорослішими не станемо:
рідну Матір кругом поганимо,
просим їстоньки, просим питоньки...
Хто захоче таких любитоньки,
необтіпаних, неприкаяних,
Роду відданістю не спяних?

...Це судьба корінної нації –
вимирати у резервації?!

2
Хоча Твоя займалась зірка,
та не розвиднілось, бач, ні.
А за тинами й на задвірках,
як ос на Спаса, – собачні.
Доглянуті, ледачі, ситі,
вже замість «гав» навчились «дай»,
і норовлять Тебе вкусити
або обляяти бодай.

Та ще й заводять, мов по нотах:
«Коли скончаеш ти, стара?..»
Від отакої собарноти
Твого замало костурА.
Тут не завадила б нагайка,
щоб присікти оцей парад.

...Гов, хто найголосніше гавка?
Йдїть стерегти громадський сад!

Травень

ПОСТУКРАЇНСЬКЕ

Крізь товщу літ і полинів печаль
озвались духом скіфської епохи
із Товстої Могили пектораль
та чудернацький гребінь із Солохи.

Ті скіфи не чекали похвали,
мабуть, не знали заздросів, амбіцій...
«Ото були майстри!.. Ото були!..»
Чи скаже хтось про нас в якомусь віці?

Лише замислюсь – і сльоза скупа,
і дикий острах, і неспокій дивний:
«А що, коли нащадок відкопа
якийсь могильник радіоактивний?»

Та ні, тодішній кандидат наук
обійдеться спокійно без лопати –
якийсь там прилад він візьме до рук,
аби земні глибини сканувати.

Що вигукне майбутній той дивак?
Гадаєте, стрибатиме щосили?!

Крізь зуби сам до себе буркне: «Як
задрипанців таких земля носила?»

Зі старого записника

ПІСЛЯ ФОЛЬКЛОРНОЇ ЕКСПЕДИЦІЇ

Залишились від літа в городах бадилля й стипір'я
та ще айстр острівочки, прибитих морозом, сумних.
Я ходила селом і шукала пісні та повір'я,
бо ще років десяток – й не лишиться сліду від них.

А бабусі до хати чужих неохоче пускали:
«Та яке там співання?! Уже і забули, коли...»
Але слово за словом – і нитку розмови снували
й непомітно обличчя, мов айстри підмерзлі цвіли.

Враз стареньким запраглося душу всю виспівать конче –
діставали оте, що роками дрімало на дні.
Всі слова та зітхання скрипливий ковтав диктофончик.
Вже й скінчились касети, але не пісні... Не пісні!

Сиві айстри мої! Чи співучі у вас айстренята?
У городах своїх, поміж рут, чорнобривців, жоржин
чи деінде стикаються, кажуть усім – байстренята
і не хочуть вертатись з помашених медом чужин?

Не журіться, сердешні, Україна теж схожа на айстру –
їй би вгору тягнутись і, горя не знавши цвісти.
Та дітиська (не діти!) на плечі повісили тайстру,
в руки ліру дали, щоб ішла старцювать у світи.

Зі старого записника

ПРИТЧА ПРО САД

...сад кирилиці, прихисти мене.

Володимир Базилевський

В українських народних піснях
зустрічається образ саду-винограду.

Свині риються із підсвинками
в предковічнім моім Саду;
де росли чебреці з барвінками,
щир* посіяли й лободу.

Верещать, що на вишнях жолуді
не вродили... А їм так тре!
В авангарді немає молоді –
покоління стоїть старе.

Як воно відвоює, хто тоді
оборонить Сад-виноград,
на який то немає опадів,
то на зав'язь – морози й град?

Ними знов цитадель отримана,
значить, буде вночі погром.
Саде, сльози гіркі утри мені
чорнобривцевим рукавом.

Не врятуєшся тут бравадами
і тим паче – безсилий плач.
Захисти мене, гордий Саде мій!
Я не можу Тебе... пробач...

Буду бачити доки рила ці,
хамські слухати голоси?!

Захисти мене, Сад кирилиці,
і самого себе спаси!

*Щир (щиріця) – бур'ян.

Травень

Душа болить, нехай болить –
її не жаль – вона безсмертна.

Леонід Талалай

Нехай літає, ніби птах!
Чи необхідно, щоб каралась?
Вона ж у всіх земних життях
по саму зав'язку набралась.
То потопала у воді,
то у вогні палахкотіла.
Як знемагалась вкрай, тоді
тікала із катівні тіла.

Й тепер на кожнім віражі
бере життя папір наждачний...
І власні душі бережим,
й чужих не раньмо необачно!
Коли жадоби ненасить
скородить поголовно лиця,
Молитва душу захистить
і Пісні рідної живиця.

Душа від болю завищить,
якщо їй кожен день – освенцім.
Тож подаруймо Віри щит
й Любові квіт – бодай на денці.
Нехай на ковшик гіркоти –
Надії ложечка десертна.
Потрібно душу берегти,
аби повік була безсмертна!

Травень

Не надо плакати, смерти нету!

...Кто крайний плакати?
Я за вами,
Деревья, птицы, облака.

Леонід Завальнюк

Ви помужніли, журавлята,
у клин зберетесь за три дні...
А можна вами передати
привіт моїй близькій рідні?

Бодай отій, що виріює,
за сущих просто помолось...
Душа ще й досі варіює*,
бо ж біль душевний – це не флюс.

Мені співає осінь сива
свій геніальний вокаліз.
Я стільки вже відголосила,
що років сто не буде сліз!

Та власну душу не оголиш –
мов пса, не заженеш в куток...
Немає смерті – усього лиш
нових випробувань виток.

Здіймає день нові знамена.
(Та лише – жовте. Де блакить?)
Поплачте, птахи, замість мене,
то, мо', воно переболить.

Спечеться жужелиця в грудях,
і не зійде ніщо у них...

Хай рідним трохи легше буде
в життях земних й позаземних!

*Варіювати – кричати (діалектне).

Травень

ДЕЖАВІЮ

В котромусь зі своїх земних життів
я вже не раз переживала все це:
калини хвищу, соловейка спів,
що і собі, й мені шматує серце;

у споришеві та рум'янку – двір;
на вишні – шпак (тепер сказали б репер)...
Ще папороть люблю з прадавніх пір
і відчуваю перед нею трепет.

Взяла у Лісу, мріючи про те,
що у Купальську ніч освітить сад мій.
А зараз в ньому іволга цвіте:
на груші-бері – соковитий кадмій.

(А нічогенький вийшов би лубок,
щоб – хист і час, терпіння і палітру).
До горла підступив щемкий клубок:
мить – голова кульбаби в лапах вітру.

Бо знов себе стриною, мов коня,
і прикуюся до галери буднів,
і слухатиму ледве не щодня
тиради божевільні чи облудні.

Тож дякую калині, солов'ю
зозулі, що озвалася раптово..

Ви кажете – звичайне дежавю?..
Я ж кілька тисяч літ шукаю слово...

Червень

НИЗКА ТРЕТЯ

2015 рік

РАНКОВЕ

Яблуновоцвітні конфеті
серед ночі злива натрусила.
Як потрібно мало у житті!
...Щоб – домівка і родина мила.

Погукаєш – прилетять умить,
перероблять будь-яку роботу.
А коли за вікнами гримить,
навіть не замислюєшся, що то.

Не складаєш по кутках ензе,
не біжиш ховатись до підвалу,
не боїшся – погань приповзе,
все навкруг понівечить і спалить.

На кульбабок сяйво золоте
дивишся. Радієш знову й знову:
не уб'ють тебе лише за те,
що шануєш материнську мову;

що, коли від диму чорний сніг
заплямили крові перші маки,
то ніхто із друзів не побіг
на той бік Майдану з переляку.

...Спів зозулі з лугу долина,
десь клекочуть бусли величаві.

Мало (й так багатол!) треба нам –
мир і спокій у своїй державі.

Травень

І нацгвардійці, й правосеки,
і з батальйонів еМВееС...
Відходять в небо, мов лелеки...
А скільки їх, отих небес?!
Марудно, кажуть, й дуже тісно,
та ще від «анів» двиготить.
Не заспівати в тузі пісні,
цигарки й то не закурить.

Спитайте в тих, що в хуртовини
ще з Інститутської пішли...
Дає Бог крила лебедіні?
Без них ви – соколи, орли!
А там тих сотень – сотня ціла!
До раю черги вже стоять.
Стареньку Смерть рука зболіла
свідоцтва чорнії писать.

Хоч дим пекельний очі виїв,
несхитні руки у бійців,
бо за Донецьком – стольний Київ,
а за Луганськом – гречний Львів.
Бо ми, вважай, лише допіру
московське скинули ярмо.
Тож нашу Волю, Правду й Віру
знов на поталу не дамо!

Травень

МОНОЛОГ ЗАХИСНИКА

*Коли я впаду... мою кров вип'є рідна земля,
щоб виростити з неї траву для коня того,
хто стане на моє місце...*

Юрій Горліс-Горський

Починати з нуля
завжди лячно, братухо!
Крові просить земля,
стогне: «В роті аж сухо...»
Дуже щедро її
предки горді кропили,
щоб чужі пирії
наших трав не глушили.

Їхні коні могли
мчати під небесами.
Та до стайні здали
їх діди-комнезами,
щоби знали табу
й косували спідлоба...
А народ весь не був,
мов колгоспна худоба?!

Не в траву чи квітки
перші бризнули цівки –
багряніли шматки
шин, старої бруківки.
А тоді на плечах
попливли домовини,
і квилито дівча,
мов кача із Тисини.

Суне хижа орда:
не для неї закони.
Ллється кров молода
на степи й терикони.
Є нам що від чуми
і кого захищати.
Переможемо ми,
бетеере, мій брате!

Травень

ДЕНЬ ПЕРЕМОГИ

В тій війні дід мій втратив під Яссами ногу...
Скрипне корба криниці, а в пам'яті й досі протез.
Як наївно в дитинстві любила я день перемоги,
коли світ одягався у вишні, тюльпани та без!

Довго нам коновали у вени отруту вливали.
(І, мов дідів протез, скрипотіла стара земна вісь).
Нам те свято міфічне, як інше усе, нав'язали,
бо не виграли ми, хоч робили потуги якісь.

То, як суки скажені, неситі роззявили пельки
дві огидні потвори, дві гідри з пекельної мли,
щоб загарбати світ, а найперше – вкраїнську земельку.
За одну з них кістками українців мільйони лягли.

Хоч стріляйте, хоч ріжте, а та перемога – не наша.
Як своє повертаєм, на радощах вип'єм тоді!
Але не забуваймо, що клята Московія-Раша –
це зозулин підкидьок у древнім слов'янським гнізді.

Хоч і літечко красне, ще рано знімати нам берці
та у «брониках» треба гуляти свої весілля.
Ой, ще скільки героїв поляже в нерівному герці,
щоби маками квітли стражденні донбаські поля!

Травень

МАТЕРИНСЬКА ПЕЧАЛЬ

*А діти – пусть вырастают и...
Вылетают в сад!*

Андрій Стебелєв

Підникли жовтороті горихвістки,
матуся зажурилась молода:
вона би цілий вік носила їстки,
аби не вилітали із гнізда.
Бо в цьому світі, в літі запашному –
не тільки луг і яблуневий сад:
то не вщухають перегуки грому,
то «гради» й «смерчі» палають все підряд.

«Ой, пташенята! – лементіла мати,
і в трави сльози подали рясні. –
Я намалюю схему, де літати,
куди не потикатись і вві сні.
Спішіть у сад: там – цілий рік спокійно,
ще й іволги жовтіють, мов сонця.
А поза ним, куди не глянеш, – війни,
яким не видно краю і кінця».

Маленька пташко, не впадай у відчай:
всім дітям утікати – до снаги.
У вас також – свої майдани й віча,
«котли» і в небі роблять вороги?
Не втримати ні дзьобом, ні у лапах.
у клітці не зачиниш, як би хтів!
Що покоління – то напАсть (чи нАпасть?)
аж дивно, що садок не онімів.

Травень

ІВОЛГА

Где-то плачет иволга, схоронясь в дупло.

Сергій Єсенін

Іволга (буває часом – дві!)
в сад мій завітала на гостину.
Не вмикає іволга TV,
де із фронту східного новини.

Не дивлюсь і я їх, вочевидь,
гарних – обмаль. Як там у Ремарка?
Бо коли в країні скрута – гідь
з кожного вилазить закамарка.

Іволга не ходить в Інтернет.
Я – також, звичайно, «за несплату».
Іволга сідає на ранет,
на медівку на причілку хати.

То в магоній квіття золоте
всілася, і я тепер не знаю:
чи то зранку іволга цвіте
чи отак магонія співає?

«Ан» у небі крає борозну,
мліє джміль у диконому мигдалі.
Іволга не чула про війну...
Хай собі радіє і надалі!

Травень

НА ЦВИНТАРІ

*Кладбищенской земляники
Крупнее и слаще нет...*

Марина Цветаєва

Це єдина поки що країна,
звідки вже не реемігрувати.
Найщемкіша пісня – солов'їна,
з липи, що росте за муром «хати».

Трави – в пояс, по дощах – і вищі,
раз у літо стежку хтось прокосить.
Яблука смачні на кладовищі:
бачила, як смакували оси.

В голову думки не лізуть ниці:
думаєш у Вічності масштабі.
Кажуть, на гробках – смачні суніці.
Правда, я їх їсти не змогла би...

А які квітки позацвітали –
чи криваві, чи бентежно-райські? –
на армагеддоннім терміналі
і в пекельнім полі іловайським?

Травень

КОЗА-ДЕРЕЗА

*О, північна козо-дерезо,
що ти тут загубила?*

Іван Малкович

Ми сказали їй: «Раша, гут бай!
Забувай уже за Україну!
І на власних просторах гуляй –
від Карелії до Сахаліну.

Випасалася сотнями літ,
наше Древо дотла обчухрала.
Ти не тільки обсмикала цвіт –
півімення безсовісно вкрала.

Стільки спільного в тебе й Русі,
як у свинки морської із морем!..
Сплюндрувала нам вольності всі,
бо не відаєш, що таке сором».

Знов приперлась до наших угідь,
відірвала від плуга і рала:
«Ме-ме-не й моє стадо пустіть,
бо удома я все пересрала».

«Геть, нечиста! Забули тебе
й за водою пустили вже спомин».
А вона то у вікна шкребе,
то забратися хоче на комин.

Бо не тямить коза людських слів,
преться й преться до нашого двору.
Вже чимало батьків і синів
полягло через клятву потвору.

А вона лиш очиями – блись,
і ревуть ненаситні цаписька.
Ми ж сьогодні не ті, що колись.
Перемога – за нами!
Вже близько...

Травень

СХІДНИЙ ФРОНТ

...Самольоти гудуть, бо на захід фронти і фронти.

Андрій Малишко

Можна піти в астрал, блукати знічев'я доменом,
вірші під ніком ставити... Хто там тебе упізна?!
...Якщо ж на світанку «Ан» прогуркотить над комином,
схопишся й перехрестишся: це вже не сниться війна.

Та й побредеш на луг, рівенький, немов летовище.
Доки не озиваються звірі потворні – шосе
і в куширах пташки не починають розмови ще,
огиря білогривого Янгол Господній пасе.

Кажете, це міраж – ранки тепер із туманами.
(Ніби не можу туману я відрізнити від коня!)
...Бідні ті небеса так розколошкані «анами»,
і білокрилого воїнства більше стає щодня.

Тож на землі пасуть їх, людям здаються примарами.
А коли сонце заспане впливе на горизонт,
знов тоді охоронцями стануть і санітарами,
бо аж до неба самого тягнеться східний фронт.

Долями, мов коток, – бійня та неоголошена,
подих її відчувають Харків, Поділля й Волинь.
Падають охоронці, наче трава покошена,
вже і на шатах янгольських – грона червоні калин.

...Інший сталевий птах із бойовища вертається,
вслід йому радо хрестяться верби, що біля ріки.
Янгол коня сідлає – день вже благословляється...
А над моєю хатою – з фронту й на фронт літаки.

Травень

ЛАСТІВЦІ-ВОЛОНТЕРЦІ

*Шило-мотовило попід небеса ходило,
по-турецьки говорило.*

Народна загадка

Вся згряя давно за якимось далеким лиманом,
а ти ще не знаєш, кому доручить свої справи,
і небо линияле, безжально розрізане «Аном»,
ретельно шиваєш, аби не упало у трави.

Та саме в цю мить вже здійснюється інший вантажник
у місті, де падають птахи пернаті й сталеві.
Від «буків», немов од шулік, він тікає відважно:
везе до шпиталю героїв – поранених левів.

А ти – вслід за ним, невсипуща моя волонтерко...
Чому оцим «анам» і раз не сидиться в ангарах?
Гудуть вони вдосвіта, вдень, і коли навіть смеркло,
й тоді, коли небо полатане – тижнями в мхрах.

Водночас і шило, і з ниточкою мотовило,
тому не до співів і не до розваг ціле літо.
Гнізда над віконцем причілковим так і не звила.
то де (а вірніше – коли?) мала вивести діток?

Тебе не бентежать ні сестри-пташки, ані люди,
мов каторжна, трудишся без вихідних і спочинку...
Поглянеш донизу – лунають прощальні салюти,
рясніють хустки, чорні, наче твоя сорочинка.

Ой ластівко любя, у кого ж нам правдоньку взнати?
То, може, лети не у Вирій, а прямо до Бога!
Спитай: «Доки гинути будуть українські хлоп'ята?
Коли перестане повзти в нашу хату зажерлива погань?»

Травень

НАСЛІДУВАННЯ АНДРІЯ ВОЗНЕСЕНСЬКОГО

Доки птахи росу не спили ще,
проведу тебе до виднокоча.
Біль затисне лещатами горло –
ти поїдеш: кругом попелища;
я уже не почую твій голос.

Колихнуться небесні барвінки,
і протне душу жалісний клекіт.
У походи збирати далекі –
вічний хрест української жінки:
вороги нам в раю роблять пекло.

Ну, чому наша воля пропаша
і за неї слід битися знову?
Відбирають в нас Віру і Мову...
Мчи і не озирайся нізащо,
хай твій кінь не загубить підкову.

Переплутавши з горя молитви,
я долоні до неба підводжу:
«Бережи його, праведний Боже!
Бо як він похитнеться у битві,
я нічим уже не допоможу».

Якщо Вирій існує у світі
й наші душеньки справді нетлінні,
то, напевне, в якімсь поколінні
нам судилось не раз ще зустрітись
у святій цій землі, в Україні.

Коли твій зореліт на світанні
в мандри вирушить міжгалактичні,
затамую я сльози, як звично.
Не страшні нам ніякі прощання,
тільки б знати, що це – не навічно.

Травень

Прорубане вікно – з укрупу у Європу.

Ліна Костенко

Здолаєм прикрощі усі,
на те й «укрупу».
Ми починалися з Русі, –
важай, з Європи.
Сьогодні ту Європу ми,
заможну, ситу,
Прикрили власними грудьми...
А що робити?!

На землях наших кріп – не свій,
не ендемічний,
та тільки раз його посій,
вже буде вічний.
Хоч не оспіваний, як слід,
іще поетом,
став амулетом нам від бід,
бронезилетом.

Беремо сили і снаги
від жита й кропу.
Нам не затулять вороги
вікна в Європу.
Бо не страшні нам москалі,
ані москальки,
як доля нашої землі
лягла на шальки.

Травень

ЮРБА

*Помилялися майя,
заспокойте юрбу.
Раз Вітчизни немає,
кінець світу вже був.*

Володимир Базилевський

Стрімко рвешся до бою?
То дивися в оба:
не дозволь, щоб тобою
понукала юрба.

Бо вона, мов амеба,
навіть в гарні часи
не Вітчизни їй треба –
ковбаси і попси.

А як скрута в державі,
за напастю напасть,
за монетки іржаві
й рідну матір продасть.

Кінець світу приходив,
рвав з корінням дуби.
Слава богу, народу
більше, аніж юрби!

Жде ще хтось, несвідомий,
дешевеньких ковбас?..
Нагадайте сіромі
про кривавий Донбас.

Вересень

ВИКАБЛУЧНИК

Він на словах, мов криця:
героя корчить – модно,
зате в душі – мокриця,
така бридка, холодна.
Позер і викаблучник –
це теж портрета шкіці.
Він все життя – заручник
розгнузданих амбіцій.

Де треба, прима наче,
пройдеться на пуантах.
Він вам усе пробачить,
крім... вашого таланту.
У сяйві телекамер
серед людського виру
він вас дістане з ями,
що сам тихенько вирив.

У нього очі – терня,
від них душа німіє.
Добродій вчить майстерно
тому, що сам не вміє.
А як прийде у хату,
і там натхненно грає?
Чи, може, маску клятву
зі шкірою здирає?

Зі старого записника

Валізу віршів привезти з собою
з цього притулку тиші й самоти.

Ліна Костенко

Ще серпень скибку літа залишив,
щемку, немов кавун достиглий з льоху, –
щоб після спеки і городніх жнив
звикала я до осені потроху.

У місті божеволію, бо гам
і всі новини – терабайти болю.
Не треба Шарм-ель-Шейха чи Багам,
бо гордо так звучить – «на-ба-ра-бо-лю».

Це наше українське – картоплі
під заступ і садити, і копати.
Кричить ворона, кожне «кар» – то плі
мені у душу: скоро біля хати

замокнуть віртуози-цвіркуни,
багряна закружляє завірюха.
Й зі всіх пташок до самої весни
залишиться оця стара каркуха.

А ще лелеки довели до сліз,
коли крильми, прощаючись, махали.
То приголомшить враз краса беріз –
біліють в лузі, наче тадж-махали.

Ніскільки не лякає самота,
до кожного схиляюсь осінчати*.
Життя з нового розпочну листа,
коли покине врешті осінь чати.

Хандро моя, не трать даремно сил,
собі деінде відшукай прописку.
...Я покладу редактору на стіл
новий рукопис... зверстаний... на диску...

*Осінчата – айстри (діалектне).

Вересень

ДИМИ

Встала мати. Мотузочком диму
Хату прив'язала до небес.

Станіслав Чернілевський

Є сто причин, щоб не любить зими,
та я назву одну, що дасть їм фору, –
у місячному сяєві дими
гориничами тягнуться угору.

Комусь розкажеш – піднімуть на сміх,
бо зігриває газ оселю кожну...
Це тьмаві згадки із життів моїх,
отих, що пригадять ніяк не можу?

Внесла дрівцят і звістку до небес
послала, як колись робила мама.
А вийшла до воріт – куток увесь
схололе небо зігрива димами.

Люльки поважно курять комини,
вечеря пахне в кожному обійсті...
На мить здається, що нема війни,
спинився час й Земля стоїть на місці.

Від подиву і вечір занімів:
не чується ніде ні скрип, ні гомін.
І я сама стаю на тлі димів
така легка, спокійна й... невагома.

Вересень

Клялась: «Останній раз пробачу хама»,
та повсякчас кололась об «рази»,
і кожен день – суцільна панорама,
де Образи, обраАзи, образИ.

Тут Образів – як в полі квітів завше:
одні сховалися, інші замість них.
А є такі, що навіть і зав'явши,
живуть у наших душах мовчазних.

Тож вічності безжальної тумани
рис найрідніших стерти не змогли.
ОбрАзи що? Вони – мов ті дурмани.
Не даймось, щоб цілком нас поняли!

А образИ – це обереги хати,
у всьому сповідаємось їм ми
та любимо квітками прикрашати
і рушничково-білими крильми.

Пишається калинонька разками,
від паморозі першої сліди...
Але чому, скажіть, між образАми
вже Образи отих, що – назавжди?

Я на життя не матиму оскоми
і ще не раз усе почну з азів.
Мені не обійтись у світі цьому
без Образів, обрАз та образів.

Зі старого записника

Бур'ян палила на городі,
а з ним – старі записники.
Їх назбиралось за роки –
шухляда ціла у комоді.
Щоби ніхто не гудив згодом
мої розхристані думки,
бур'ян палила у городі,
а з ним – старі записники.
Бо що життя? Стрибав сьогодні,
а там, дивись, – у вишеньки*...
Вербички жовті кісники
позаплітали: кажуть, в моді.
...Бур'ян палила на городі.

**У вишеньки – тут у значенні «на цвинтар».*

Вересень

СТАРА ВОРОНА

Вмостилась на пліт, карка,
що збудить і глухого.
Стара смішна пліткарка...
А де ж твій дощ, небого?

Вже вересня безтарка
готова у дорогу.
І хмарка, як ремарка,
край неба мовчазного.

Ще, кажуть, буде жарко,
хоч взяв туман в облогу.
...Ворона – аватарка
для Осені... до блогу.

Вересень

...Отця і Сина, і Святого Духа...
в ім'я... України, бо вона – одна...
Нехай уже закінчиться війна,
яку так званий нав'язав братуха!

Оті, у кого – гіперголодуха,
нехай понаїдаються сповна,
і все ж державна повниться казна
усупереч усім крукам і скрухам.

Бо ця земля квітуча – не зачуха,
утратимо її – нам гріш ціна.
А тим, хто свій обов'язок – сповна,
нехай вона довічно буде пухом!

Шалений час: ще вчора – завірюха,
а завтра вже видзвонює весна...
У місті кожнім і в селі луна:
«...Отця і Сина, і Святого Духа...»

Вересень

Знову не пишуться вірші, і знову не пишеться проза...

Євген Гуцало

У кав'ярню піди
за останню свою п'ятдесятку!
Завтра хліба не матимеш?
То буде **завтра**. Наразі
можна пити еспресо
і в закутку вірші писати
на серветках... А що?!
Як Кандиба – у Празі...

Як шкода п'ятдесятку –
на лавці сідай на морозі,
в торговельному центрі
знайди собі місце з «вайфаєм».
Цілих півтора року
не пишуться вірші... ні проза.
І життя запеклося,
відколи війна ця триває.

Тож, аби не звихнутись,
як в купіль холодну, – у справи,
налаштуй у собі
кожен гвинтик і кожну пружинку.
Хоч брудний уже сніг, –
слава Господочку! – не кривавий.
Голуби (душі воїв?)
обсіли у чорному жінку.

Жовтень

Поезія – не щокаста,
за барки не вміє брати.

Поети – найвища каста,
і щирих не так багато.

І страдники є, і ланці,
самітники й шарлатани.

Але все одно – посланці
з якихось планет незаних.

Мольфари. Чи самураї?
Не думають про медалі...

Поети не помирають –
мандрують світами далі.

Жовтень

ЗМІСТ

НИЗКА ПЕРША

«З роками більше вірю в інкарнацію...»	6
Іван-чай	7
У скельному храмі	8
«Краю стражденний мій, добрий...»	9
«Боже, яви нам диво...»	10
«І лиш тепер позаздрю щиро скрипці я...»	11
«Пацьорки в коси заплела верба...»	12
«Відчай ходить не сам...»	13
«Аби прогнать тривогу, стому...»	14
«Мої вчорашні друзі перелякані...»	15
Кайдашева груша	16
Просто...	17
«Зламала буря яблуню-тирольку...»	18
Рими	19
Красоля	20
«Іти, забувши, слава богу, де...»	21
«Мов заєць, попетляла стежка в яр...»	22
«Якщо не бачив світляка ти...»	23
«Хто так майстерно звів із недовіри тин?»	24
«Вам зла і разу не бажала...»	25
«Я не до Відня чи Варшави...»	26
«Коли спіткає невблаганний збій...»	27
Балада про пісню	28
«Розв'язала Осінь клунка...»	29
Язичниця	30

НИЗКА ДРУГА

«І хто ми ТУТ? Всього лиш пасажери...»	34
Перший сніг	35
Медунка	36
«Пізнала на світі немало стежин...»	37
«Час не ріка – не нарікаймо...»	38
Мова	39
Козак Мамай	40
Глупа ніч	41
«В дитинстві, пісню лиш почую...»	42
«Він був колись, куток співучий...»	43
Проводи	44

«Як ті ішли з набоями...»	45
«Горобчику, стих пісню на півтону...»	46
Одвічне	47
Постукраїнське	48
Після фольклорної експедиції	49
Притча про Сад	50
«Нехай літає, ніби птах...»	51
«Ви помужніли, журавлята...»	52
Дежавю	53

НИЗКА ТРЕТЯ

Ранкове	56
«І нацгвардійці, й правосеки...»	57
Монолог захисника	58
День перемоги	59
Материнська печаль	60
Іволга	61
На цвинтарі	62
Коза-дереза	63
Східний фронт	64
Ластівці-волонтерці	65
Наслідування Андрія Вознесенського	66
«Здолаєм труднощі усі...»	67
Юрба	68
Викаблучник	69
«Ще серпень скибку літа залишив...»	70
Дими	71
«Клялась: «Останній раз пробачу хама»...»	72
«Бур'ян палила на городі...»	73
Стара ворона	74
«...Отця, і Сина, і Святого Духа...»	75
«У кав'ярню піди...»	76
«Поезія – не щокаста...»	77

Літературно-художнє видання

Сторожук Валентина Петрівна

Я – ЗИЧНИЦЯ

Поезії

Редактор - Любов Загородня

Дизайн і комп'ютерна верстка - Леонід Дідур

Підписано до друку 06.11.2015
Формат 64x90/16. Папір офсетний.
Друк цифровий. Гарнітура Futuris.
Умов. друк. арк. 5,0. Обл.-вид. арк. 4,65.
Наклад 100 прим. Зам. № 10879.

Віддруковано з оригіналів замовника.
ФОП Корзун Д.Ю.
21027, а/с 8825, м. Вінниця, вул. 600-річчя, 21.
Тел.: (0432) 603-000, 69-67-69.

Видавець ТОВ «Нілан-ЛТД»
Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи
до Державного реєстру видавців, виготовлювачів
і розповсюджувачів видавничої продукції
серія ДК № 4299 від 11.04.2012 р.

21027, а/с 8825, м. Вінниця, вул. 600-річчя, 21.
Тел.: (0432) 603-000, 69-67-69.
e-mail: info@tvoru.com.ua